

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN MIETINTÖ 22/2009 vp

Hallituksen esitys laiksi matkustaja-aluksen henkilöluetteloista

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 20 päivänä lokakuuta 2009 lähettänyt liikenne- ja viestintävaliokuntaan valmis-
televasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen
laiksi matkustaja-aluksen henkilöluetteloista
(HE 210/2009 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Minna Kivimäki ja hallitus-
neuvos Anna Sotaniemi, liikenne- ja viestin-
täministeriö
- toimistopäällikkö Tapio Gardemaister ja laki-
mies Tapani Kajamaa, Merenkululaitos
- erityisasiantuntija Niklas Rönnberg, Suomen
Varustamot ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- liikenne- ja viestintäministeriö
- oikeusministeriö
- Suomen Merimies-Unioni ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki mat-
kustaja-aluksen henkilöluetteloista.

Esityksellä saatettaisiin matkustaja-aluksen
henkilöluetteloita koskevat säännökset perustus-
laissa edellytetyllä tavalla lain tasolle. Samalla
pantaisiin lain tasolla täytäntöön Euroopan yh-
teisön jäsenvaltioiden satamiin tai satamista lii-
kennöivillä matkustaja-aluksilla olevien rekiste-
röintiä koskeva direktiivi. Direktiivi on pantu
aikaisemmin täytäntöön matkustaja-aluksen
henkilöluetteloista annetulla valtioneuvoston
asetuksella, joka ehdotetaan kumottavaksi.

Lakiehdotuksessa on otettu huomioon
henkilötietolaissa henkilörekisterilainsäädän-
nölle asetetut vaatimukset. Lakiehdotus sisältää
säännökset matkustaja-aluksella olevien luette-
loinnista sekä henkilöluetteloon kirjattavista tie-
doista ja niiden ilmoittamisesta yhtiön henkilö-

luettelointijärjestelmään. Laissa säädettäisiin
yhtiön henkilöluettelointijärjestelmän perusta-
misesta ja sille asetettavista toimintavaatimuk-
sista. Laissa olisi myös säännökset henkilöluet-
teloihin merkittyjen tietojen käyttötarkoitukses-
ta, tietojen luovuttamisesta laissa nimetyille vi-
ranomaisille ja henkilötietojen säilyttämisajas-
ta. Lisäksi lakiin sisällytettäisiin seuraamuksia
ja oikeusturvaa koskevat säännökset.

Matkustaja-aluksen henkilöluetteloihin sisäl-
tyvien henkilötietojen käsittelyssä sovellettai-
siin täydentävästi henkilötietolakia, jos ehdote-
tussa laissa ei toisin säädetä.

Yhtiöiden nykyisille henkilöluettelointijär-
jestelmille olisi haettava ehdotetun lain mukai-
nen hyväksyntä vuoden kuluessa lain voimaan-
tulosta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Esityksellä turvataan nykyisiä asetustason säännöksiä täsmällisemmin yksityiselämän suojaa perusoikeutena ja yksilön oikeuksia henkilötietojen luetteloinnissa. Lisäksi esityksellä selkeytetään yhtiöiden vastuuta ja velvoitteita matkustaja-aluksella olevien henkilöiden henkilötietojen käsittelyssä. Esityksellä ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, koska henkilöluettelointijärjestelmät ovat olleet käytössä nykyisen matkustaja-aluksen henkilöluetteloastuksen (824/2000) perusteella jo useita vuosia.

Yksityiskohtaiset perustelut

3 §. Määritelmät. Asiantuntijakuulemisen perusteella valiokunta esittää pykälän 9 kohtaan sisältyvän yhtiön nimeämän henkilöluettelon pitäjän määritelmää täsmennettäväksi siten, että määritelmästä tulee selvemmin esille luettelon pitäjän vastuu tallettaa tiedot henkilöluettelointijärjestelmään.

14 §. Tietojen luovuttaminen. Asiantuntijakuulemisessa on pidetty tärkeänä pykälän sanamuotojen täsmentämistä siten, että siinä tarkoitettut tiedot voidaan luovuttaa myös henkilöluettelointijärjestelmästä, jota tarkoitetaan lakiehdotuksen 12 §:ssä. Hallituksen esityksessä on henkilöluetteloilla pääsääntöisesti tarkoitettu yksittäiselle matkalle osallistuvia matkustajia koskevien tietojen kokonaisuutta, joka on tallennettu sähköiseen henkilöluettelointijärjestelmään. Tietyissä, esim. 5 §:n perusteluissa maini-

tuissa tilanteissa, tiedot voidaan kuitenkin tallentaa "yhtiön muuhun maissa olevaan vastaavaan järjestelmään". Tällainen järjestelmä voi olla myös manuaalinen luettelo. Saatujen selvitysten mukaan kyse ei ole rinnakkaisista järjestelmistä vaan samoista sähköisessä henkilöluettelointijärjestelmässä olevista tiedoista.

Valiokunta esittää pykälän 1 momenttiin liittäväksi viittauksen myös henkilöluettelointijärjestelmään, jotta henkilötiedot voidaan toimittaa pelastusviranomaisille myös siinä tilanteessa, jossa tietoja ei esim. ole ehditty tallentaa sähköiseen henkilöluettelointijärjestelmään.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikenne- ja viestintävaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 3 ja 14 § muutettuina seuraavasti:

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

(1—8 kohta kuten HE)

9) *yhtiön nimeämällä henkilöluettelon pitäjällä* vastuullista maissa olevaa henkilöä, jonka yhtiö on nimennyt täyttämään ISM-säännösten velvoitteet, tai maissa olevaa henkilöä, jonka yhtiö on nimennyt vastaamaan yhtiön matkustaja-aluksella olevia henkilöitä koskevien tietojen *tallentamisesta henkilöluettelointijärjestelmään sekä henkilöluettelointijärjestelmässä olevien tietojen säilyttämisestä ja (poist.) lähettämisestä* tiedoksi hätätilanteessa tai onnettomuuden jälkeen;

(10—13 kohta kuten HE)

14 §

Tietojen luovuttaminen

Yhtiö ja yhtiön nimeämä henkilöluettelon pitävä saa luovuttaa henkilöluetteloihin ja henkilöluettelointijärjestelmään tallennetut tiedot etsintä- tai pelastustoimintaa sekä onnettomuuden jälkiselvittelyjä varten ainoastaan rajavartiolai-

tokselle, Liikenteen turvallisuusvirastolle, Hätäkeskuslaitokselle, poliisille, tullilaitokselle, Onnettomuustutkintakeskukselle sekä pelastuslais-
sa tarkoitetuille pelastusviranomaisille ja pelastuslaitokselle.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

Helsingissä 17 päivänä marraskuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Martti Korhonen /vas
vpj. Saara Karhu /sd
jäsen. Mikko Alatalo /kesk
Marko Asell /sd
Leena Harkimo /kok
Kalle Jokinen /kok
Lauri Kähkönen /sd

Mats Nylund /r
Pentti Oinonen /ps
Markku Pakkanen /kesk
Lyly Rajala /kok
Tero Rönkä /sd
Pertti Salovaara /kesk
Ilkka Viljanen /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaj Laine.